

УДК 343.3/.7
DOI 10.32782/cuj-2024-2-2

Данилевський Андрій Олександрович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри бойового та логістичного забезпечення
факультету службово-бойової діяльності НГУ
Київського інституту Національної гвардії України
ORCID: 0000-0002-9315-9381

Данилевська Юлія Олександрівна

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
завідувач докторантури
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-1893-8473

НЕЗАКОННЕ ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті проаналізовані особливості кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом, вчинене в умовах воєнного стану. Зважаючи на важливість транспортних засобів та автомобільного транспорту в цілому для держави, на території якої здійснюються бойові дії, обґрунтовується підвищена суспільна небезпека незаконного заволодіння транспортним засобом в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Зазначається, що законодавець, посилюючи відповідальність за вчинення кримінальних правопорушень проти власності, помилково не доповнив кваліфікуючою ознакою «в умовах воєнного або надзвичайного стану» статтю 289 КК України. З урахуванням доктринальних позицій щодо об'єкта кримінального правопорушення, передбаченого статтею 289 КК України, робиться висновок, що незаконне заволодіння транспортним засобом та кримінальні правопорушення проти власності посягають на спільний об'єкт. Тому пропонується доповнити частину 3 статті 289 КК України словами «чи в умовах воєнного або надзвичайного стану». Указана кваліфікуюча ознака повинна застосовуватися в усіх випадках вчинення незаконного заволодіння транспортним засобом в умовах дії на території України правового режиму воєнного стану, незалежно від того, чи вплинули такі умови на вчинення зазначеного кримінального правопорушення.

Розглядається примусове відчуження або вилучення транспортного засобу у власника або користувача, вчинене в умовах воєнного стану. Акцентовується увага, що таке відчуження або вилучення, здійснене на законних підставах, з дотриманням передбаченого законом порядку та відповідним документальним оформленням не можна розглядати як незаконне заволодіння транспортним засобом. В окремих випадках таке примусове відчуження або вилучення транспортного засобу у власника або користувача, вчинене в умовах воєнного стану можна розглядати як вчинене в умовах крайньої необхідності.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, безпека руху, кримінальне правопорушення, незаконне заволодіння, транспортний засіб, воєнний стан.

Danylevskiy A. O., Danylevska Ju. O. Illegal possession of a vehicle in the conditions of marital state

The article analyzes the features of criminal liability for illegal possession of a vehicle under martial law. Taking into account the importance of vehicles and road transport as a whole for the state on the territory of which hostilities are taking place, the increased public danger of illegal possession of a vehicle in conditions of war or emergency is substantiated.

It is noted that the legislator, increasing the responsibility for committing criminal offenses against property, mistakenly did not add the qualifying sign "in the conditions of war or state of emergency" to Article 289 of the Criminal Code of Ukraine. Taking into account the doctrinal positions regarding the object of the criminal offense provided for in Article 289 of the Criminal Code of Ukraine, it is concluded that illegal possession of a vehicle and criminal offenses against property encroach on a common object. Therefore, it is proposed to supplement part 3 of Article 289 of the Criminal Code of Ukraine with the words "whether in the conditions of a state of war or a state of emergency." The specified qualifying feature should be applied in all cases of illegal possession of a vehicle under the conditions of martial law in force on the territory of Ukraine, regardless of whether such conditions influenced the commission of the specified criminal offense.

Forced alienation or seizure of the vehicle from the owner or user, committed under martial law, is under consideration. Attention is drawn to such an aspect of the introduction of martial law on the territory of Ukraine as the possibility of forced alienation or seizure of a vehicle to meet the needs of the Armed Forces of Ukraine, the National Guard of Ukraine or other military formations.

It is indicated that in the conditions of martial law, the forced alienation or seizure of a vehicle from the owner or user, carried out on legal grounds, in compliance with the procedure provided for by law and with the appropriate documentation, is not illegal possession of a vehicle. The same applies to extreme necessity. Seizure of a vehicle against the will of the owner in a state of extreme necessity does not entail criminal liability, provided that the legality conditions stipulated by law are observed, which excludes the criminal illegality of the act: there is a danger of harming the rights and interests of a person, society or the state protected by law; certain nature and direction of the damage caused; its proportionality and the absence of an alternative to averting the danger.

Key words: criminal responsibility, traffic safety, criminal offense, illegal possession, vehicle, martial law.

Вступ. У сучасному світі роль транспортних засобів складно переоцінити. Автомобільний транспорт є найбільш розповсюдженим транспортом у нашій країні, найбільш доступним та таким, з яким кожен громадянин найчастіше взаємодіє: як водій, пасажир або пішохід. За допомогою автомобільного транспорту перевозиться велика кількість товарів та пасажирів. В умовах воєнного стану значення транспортного засобу виходить на новий рівень: часто такий транспорт є єдиним варіантом доставлення їжі, води, медикаментів та інших важливих товарів у регіони, де ведуться бойові дії, а для мешканців таких регіонів – єдиним засобом для порятунку шляхом евакуації. Не можна не згадати також можливість виконання за допомогою транспортних засобів різноманітних бойових та службових завдань військовослужбовцями Збройних Сил України та інших військових формувань, в тому числі Національної гвардії України.

За таких умов, незаконне заволодіння транспортним засобом перекреслює можливість використання такого транспортного засобу за призначенням, здатне заподіяти шкоду не тільки праву власності, а й зірвати виконання важливого завдання, доставлення необхідних товарів і предметів та надання відповідних послуг. Саме тому вивчення особливостей

кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом в умовах воєнного стану має важливе значення.

Матеріали та методи. Питанням кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту взагалі та незаконне заволодіння транспортним засобом зокрема, присвятили свої роботи Д. В. Горшков, О. О. Дудоров, К. Б. Дудорова, В. В. Ємельяненко, В. А. Звіряка, С. О. Колб, В. А. Мисливий, Р. О. Мовчан, М. О. Свірін, М. О. Семенишин, О. Л. Христов та інші. У своїх роботах ми також зверталися до окремих аспектів відповідальності за ці кримінальні правопорушення [1; 2]. Проте постійні зміни законодавства, науково-технічний прогрес та запровадження на території України воєнного стану обумовлюють необхідність подальших досліджень питань кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом з урахуванням зазначених чинників.

Метою статті є аналіз особливостей кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом в умовах воєнного стану.

Результати. Кримінальна відповідальність за незаконне заволодіння транспортним засобом передбачена у статті 289 КК України. На сьогоднішній день законодавець з 2001 року

змінював редакцію цієї статті 4 рази, постійно посилюючи відповідальність за це кримінальне правопорушення, доповнюючи його новими кваліфікуючими ознаками та уточнюючи окремі ознаки. Окремо слід зазначити, що оскільки диспозиція цієї кримінально-правової норми відноситься до бланкетних, то законодавець (а іноді й органи виконавчої влади) може змінювати межі кримінальної відповідальності за це кримінальне правопорушення шляхом внесення змін до регулюючого законодавства, не змінюючи саму статтю 289 КК України. Саме це відбулося із внесенням змін до пункту 1.10 Правил дорожнього руху, якими було уточнено поняття механічного транспортного засобу, що згідно з приміткою до статті 286 КК України виступають предметом в тому числі незаконного заволодіння транспортним засобом.

У зв'язку із військовою агресією російської федерації проти України Указом Президента України № 64/2022 в Україні з 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року введено воєнний стан [3], що обумовило запровадження відповідного правового режиму і суттєво вплинуло на подальший розвиток законодавства, в тому числі кримінального.

Як правильно зазначається в літературі, сутністю умов воєнного стану, яка визначає їх соціальну природу й обумовлює кримінально-правове закріплення, є породжені військовою агресією особливі (екстремальні) умови, за яких відбувається життєдіяльність цілого суспільства, роблячи вразливим цивільне населення, полегшуючи вчинення кримінальних правопорушень, породжуючи у злочинців оманливе відчуття безкарності. Ситуація може ускладнюватися законодавчо встановленим обмеженням конституційних прав і свобод людини і громадянина. Найбільша небезпека воєнного стану полягає в неможливості належним чином забезпечувати різними державними засобами найвищі соціальні цінності від посягань: людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку [4, с. 1241].

Так, у відповідь на численні випадки мародерства у перші дні повномасштабного вторгнення було прийнято Закон України «Про

внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» від 3 березня 2022 року № 2117-IX, яким частини 4 статей 185–187, 189, 191 КК України були доповнені кваліфікуючою ознакою «в умовах воєнного або надзвичайного стану» [5]. Проте, як нами уже зазначалося в інших публікаціях, такі зміни характеризуються відсутністю системного підходу до використання цієї кваліфікуючої ознаки. Суспільна небезпечність посягання на власність в умовах воєнного стану пов'язана, перш за все, з вразливістю жертв такого правопорушення, а не способом заволодіння таким майном, тому підходи до використання такої кваліфікуючої ознаки повинні бути системними. Саме тому такою кваліфікуючою ознакою повинні бути доповнені й інші статті, які передбачають відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності [6, с. 116], зокрема стаття 289 КК України, оскільки, як справедливо зазначається в літературі, незаконне заволодіння транспортним засобом також посягає на право власності. Так, на думку окремих авторів, не дивлячись на те, що основним безпосереднім об'єктом незаконного заволодіння транспортним засобом виступають суспільні відносини у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту внаслідок контролюваного використання транспортних засобів, передбачених у примітці до статті 286 КК України, додатковим обов'язковим об'єктом цього кримінального правопорушення виступають суспільні відносини власності, юридичним вираженням яких є право володіння, користування та/або розпорядження відповідним майном (механічним транспортним засобом) [7, с. 150; 8, с. 9]. Більш категоричну думку висловив Д.В. Горшков, який вважає саме суспільні відносини, які забезпечують право власності особи на транспортний засіб основним, а безпеку дорожнього руху та порядок використання транспортного засобу – обов'язковим додатковим об'єктом [9, с. 6].

Не вдаючись у полеміку з приводу вище окресленого питання, оскільки воно виходить за межі цього дослідження, зазначимо, що науковці розходяться лише у думках щодо

того, чи вважати відносини власності основним або додатковим об'єктом, але у них не виникає жодних сумнівів, що незаконне заволодіння транспортним засобом заподіює шкоду відносинам власності. На однорідність цих кримінальних правопорушень вказує і законодавець у примітці до статті 289 КК України, де розкриває зміст ознаки повторності, вказуючи, що під нею слід розуміти вчинення таких дій особою, яка раніше вчинила незаконне заволодіння транспортним засобом або кримінальне правопорушення, передбачене статтями 185, 186, 187, 189–191, 262, 290, 410 КК України.

Як уже зазначалося, на нашу думку, підвищена суспільна небезпечність незаконного заволодіння транспортним засобом в умовах воєнного стану обумовлюється тим, що винний не просто обмежує право власності іншої людини на транспортний засіб, але і позбавляє його можливості до задоволення часто життєво важливих потреб (можливості евакуюватися у безпечне місце, доставити продукти, медикаменти тощо). Саме тому дивною видається позиція законодавця, який не доповнив статтю 289 КК України такою кваліфікуючою ознакою як «в умовах воєнного стану».

Щодо місця розташування цієї кваліфікуючої ознаки у статті 289 КК України, то аналіз кримінальних правопорушень проти власності показує, що законодавець вважає вчинення діяння в умовах воєнного або надзвичайного стану співрозмірним з такими кваліфікуючими ознаками як великий розмір (в окремих випадках – особливо великий розмір) заподіяної шкоди, заподіяння тілесних ушкоджень, вчинення кримінального правопорушення організованою групою. Зважаючи на це, логічним буде розташувати цю кваліфікуючу ознаку у частині 3 статті 289 КК України.

Що стосується розуміння ознаки «в умовах воєнного стану», то ми вважаємо, що така кваліфікуюча ознака повинна застосовуватися в усіх випадках вчинення кримінального правопорушення в умовах наявності на території України правового режиму воєнного стану, незалежно від того, чи вплинули такі умови

на вчинення кримінального правопорушення (наприклад, вчинення незаконного заволодіння транспортним засобом було полегшено внаслідок поранення власника транспортного засобу або відсутності в місті, де вчинялося кримінальне правопорушення, правоохоронних органів тощо).

Не можна оминати увагою й інший аспект, пов'язаний із введенням воєнного стану на території України, – можливість примусового відчуження або вилучення транспортного засобу для задоволення потреб Збройних Сил України, Національної гвардії України або інших військових формувань. Відповідно до положень Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» під примусовим відчуженням майна необхідно розуміти позбавлення власника права власності на індивідуально визначене майно (в тому числі транспортні засоби), що перебуває у приватній або комунальній власності та яке переходить у власність держави для використання в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану за умови попереднього або наступного повного відшкодування його вартості. Вилучення майна – позбавлення державних підприємств, державних господарських об'єднань права господарського відання або оперативного управління індивідуально визначеним державним майном (в тому числі транспортним засобом) з метою його передачі для потреб держави в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану [10]. Порядок примусового відчуження та вилучення транспортного засобу передбачений зазначеним законом, а також Положенням про військово-транспортний обов'язок, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 року № 1921.

Таке примусове відчуження або вилучення транспортного засобу не є незаконним заволодінням транспортним засобом, оскільки позбавлене такої обов'язкової ознаки як протиправність вилучення транспортного засобу у власника чи користувача всупереч їх волі. Це також стосується тих випадків, коли таке примусове відчуження або вилучення від-

бувається, хоча і на законних підставах, але з певними порушеннями процедури, наприклад, неправильно складений акт чи частковий наряд.

Так, наприклад, рішенням Рівненського міського суду Рівненської області від 26.05.2023 у справі 569/14032/22 було констатовано правомірність примусового відчуження транспортного засобу. Суд встановив, що 22 лютого 2022 року за електронною митною декларацією № UA500510/2022/001831 здійснено митне оформлення ввезеного на територію України транспортного засобу марки «BMW», модель «X5», кузов НОМЕР_3.

Відповідно до посвідчення про реєстрацію ТЗ серії НОМЕР_6 від 22 лютого 2022 року Одеська митниця Державної митної служби України не заперечує проти реєстрації в підрозділі МВС України транспортного засобу BMW X5, дата виготовлення 01.10.2015, номер кузова НОМЕР_3, об'єм двигуна 2993 куб. см, на ім'я ОСОБА_1, що був ним увезений (надісланий) в Україну для вільного обігу.

13 березня 2022 року командир військової частини НОМЕР_1 генерал-майор ОСОБА_9 видав наказ № 187 «Про примусове відчуження майна», відповідно до п. 1 якого наказано здійснити примусове відчуження майна, що знаходиться на території ТОВ «Одіссея» (68094, Одеська область, Овідіопольський район, Таїровська селищна рада, Іллічівська дорога, 9, директор ОСОБА_10), зокрема легкового автомобіля BMW vin: НОМЕР_3 у громадянина ОСОБА_1 (паспорт серії НОМЕР_7 від 28.06.1996, виданий Тернопільським МУ УМВС України в Тернопільській обл., АДРЕСА_2), вартістю 824914,02 грн, власником якого є громадянин ОСОБА_1.

13 березня 2022 року ОК «Південь» в особі співробітника 7 управління ДВКР СБУ Дженджери С.В. складений акт про примусове відчуження або вилучення майна – транспортного засобу BMW X5, 2015 р., 5UXKS4C53FON11677, власником якого є ОСОБА_1, НОМЕР_8, паспорт НОМЕР_7 від 28.06.1996, виданий Тернопільським МУ УМВС України в Тернопільській обл.

Доводи позивача, який був власником цього транспортного засобу, щодо порушення процедури відчуження та недотримання вимог щодо документального оформлення факту вилучення майна у судовому засіданні не підтвердилися [11].

О. О. Дудоров та К. Б. Дудорова звертають увагу й на інші, передбачені у законодавстві випадки, коли працівники певних державних органів уповноважені на використання чужих транспортних засобів: пункт 6 частини 1 статті 25 Закону «Про Службу безпеки України», пункт 10 частини 1 статті 13 Закону «Про Національну гвардію України», пункт 4 частини 1 статті 18 Закону «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», пункт 37 частини 1 статті 20 Закону «Про Державну прикордонну службу України», пункт 30 частини 1 статті 7 Закону «Про Військову службу правопорядку у Збройних силах України», пункт 5 частини 1 статті 7 Закону «Про Державне бюро розслідувань», частина 10 статті 33 Кодексу цивільного захисту України [12, с. 312].

Таким чином можна констатувати, що примусове відчуження або вилучення транспортного засобу не є незаконним заволодінням транспортним засобом, якщо воно здійснюється на законних підставах, з дотриманням передбаченого законом порядку та відповідним документальним оформленням факту примусового відчуження або вилучення транспортного засобу. Як зазначає В. В. Степаненко, повинні бути дотримані 4 умови: 1) відчуження майна приватних осіб може здійснюватися виключно за умови повної компенсації його вартості (з попереднім або наступним відшкодуванням). Безоплатно можуть вилучати лише майно державної власності; 2) рішення про відчуження майна може ухвалити виключно вище командування Збройних Сил України або спеціально визначені підрозділи та за погодженням із державною адміністрацією. Без погодження допускається ухвалення рішення лише у місцях бойового зіткнення; 3) за умов примусового відчуження майна обов'язково складається акт затвердженої форми; 4) перед примусовим відчуженням обов'язково проводиться

оцінка ринкової вартості майна. Оригінал акту вилучення надається власнику. Розмір оцінки можна оскаржити у суді [13, с. 121].

Разом з тим складно погодитися з висновком окремих авторів про те, що вилучення транспортних засобів для воєнних потреб безпосередньо на блок-постах чи на дорозі під час переміщення є неможливим і незаконним [14, с. 96]. Не слід забувати про ще один фактор, який може виключати протиправність заволодіння транспортним засобом – крайню необхідність. Так, якщо на блок-посту є поранений військовослужбовець, якому необхідна невідкладна медична допомога, а іншого транспорту для доставлення його в медичний заклад немає, то вилучення транспортного засобу у власника для доставлення такого військовослужбовця у медичний заклад не є неможливим і незаконним. Звісно, якщо будуть дотримані умови крайньої необхідності:

1) наявність небезпеки заподіяння шкоди охоронюваним законом правам та інтересам особи, суспільства або держави (реальної та такої, що може спричинити шкоду негайно);

2) характер та спрямованість заподіяної шкоди (характер заподіяної шкоди має бути схожим на кримінальне протиправне діяння, передбачене КК України, а метою заподіяння шкоди – відвернення небезпеки);

3) відсутність альтернативи усунення небезпеки (мається на увазі відсутність альтернативи у свідомості особи, навіть якщо інший спосіб усунення небезпеки існував, але

особа про нього не знала або не усвідомлювала, це не виключає стану крайньої необхідності);

4) співрозмірність заподіяння шкоди (шкода, заподіяна в результаті крайньої необхідності повинна бути рівнозначною або меншою, ніж відвернута шкода, заподіяння якої загрожувало особі) [15, с. 214–215].

Таким чином, вилучення проти волі власника транспортного засобу за умов дотримання умов крайньої необхідності не є незаконним заволодінням транспортним засобом і не тягне за собою кримінальної відповідальності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ураховуючи викладене, можна констатувати, що законодавець, посилюючи відповідальність за вчинення кримінальних правопорушень проти власності, помилково не доповнив кваліфікуючою ознакою «в умовах воєнного або надзвичайного стану» статтю 289 КК України. З огляду на викладене, пропонуємо доповнити частину 3 статті 289 КК України словами «чи в умовах воєнного або надзвичайного стану». Не є в умовах воєнного стану незаконним заволодінням транспортним засобом примусове відчуження або вилучення транспортного засобу у власника або користувача, здійснене на законних підставах, з дотриманням передбаченого законом порядку та відповідним документальним оформленням або в умовах крайньої необхідності.

Література

1. Данилевський А.О. Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2. С. 142–149.
2. Данилевський А.О. Транспортний засіб як предмет правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху. *Безпека дорожнього руху: правові та організаційні аспекти : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 22 листопада 2016 року)*. Кривий Ріг, 2017. С. 59–62.
3. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента від 24.02.2022 № 64/2022. *Офіційний вісник України*. 2022. № 46. С. 2497.
4. Оробець К.М. Кримінальні правопорушення, вчинені в умовах воєнного стану: суспільна небезпечність та законодавче закріплення. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph*. Riga : «Baltija Publishing», 2022. С. 1240–1246.
5. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство : Закон України від 3 березня 2022 року № 2117-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 32. С. 1691.

6. Данилевська Ю.О., Данилевський А.О. Щодо використання воєнного стану як кваліфікуючої ознаки кримінальних правопорушень проти власності. *Забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 1 липня 2022 року)*. Донецький державний університет внутрішніх справ. Кропивницький, 2022. С. 115–118.
7. Шпіляревич В. Окремі аспекти дослідження безпосереднього об'єкта та предмета незаконного заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК України). *Новітні кримінально-правові дослідження – 2021 : Альманах наукових праць* / за ред. проф. Є. Л. Стрельцова, проф. О. В. Козаченка, PhD О. М. Мусиченко. Миколаїв : МІП НУ ОЮА, 2021. С. 145–151.
8. Ємельяненко В.В. Кримінальна відповідальність за незаконне заволодіння транспортним засобом : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2016. 20 с.
9. Горшков Д.В. Незаконне заволодіння транспортними засобами: кримінологічна характеристика та запобігання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2009. 16 с.
10. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану : Закон України від 17.05.2012 № 4765-VI.
11. Рішення Рівненського міського суду Рівненської області від 26.05.2023 по справі 569/14032/22 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111433665>.
12. Дудоров О.О., Дудорова К.Б. Незаконне заволодіння транспортним засобом: проблеми кваліфікації та вдосконалення кримінального закону. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 307–315.
13. Степаненко В.В. Деякі особливості користування транспортними засобами у воєнний час . *Безпека дорожнього руху в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково– практичної онлайн-конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 27 травня 2022 року)*. Кривий Ріг, 2022. С. 119–122.
14. Парасюк В.М. Порядок та правові підстави вилучення транспортних засобів для військових потреб. *Безпека дорожнього руху в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково– практичної онлайн-конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 27 травня 2022 року)*. Кривий Ріг, 2022. С. 93–96.
15. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / Є. С. Назимко, С. В. Лосич, Ю. О. Данилевська та ін. / за заг. ред. проф. В. М. Бесчастного та О. М. Джужи. Київ : ВД «Дакор», 2018. 386 с.

References

1. Danylevskyi, A.O. (2018). Kryminalna vidpovidalnist za porushennia pravyl bezpeky dorozhnoho rukhu abo ekspluatatsii transportu osobamy, yaki keruiut transportnymy zasobamy [Criminal liability for violations of traffic safety rules or vehicle operation by persons driving vehicles]. *Pravovyi chasopys Donbasu*. № 2. S. 142–149 [in Ukrainian].
2. Danylevskyi, A.O. (2016). Transportnyi zasib yak predmet pravoporushen u sferi bezpeky dorozhnoho rukhu [The vehicle as an object of offenses in the field of road traffic safety]. *Bezpeka dorozhnoho rukhu: pravovi ta orhanizatsiini aspekty: materialy KhI Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii (v avtorskii redaktsii)*, (m. Kryvyi Rih, 22 lystopada 2016 roku). Kryvyi Rih. S. 59–62 [in Ukrainian].
3. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Ukaz Prezydenta vid 24.02.2022 № 64/2022 [On the introduction of martial law in Ukraine: Presidential Decree dated February 24, 2022 No. 64/2022] (2022). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. № 46. S. 2497 [in Ukrainian].
4. Orobets, K.M. (2022). Kryminalni pravoporushennia, vchyneni v umovakh voiennoho stanu: suspilna nebezpechnist ta zakonodavche zakriplennia [Criminal offenses committed under martial law: public danger and legal consolidation]. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph*. Riga : «Baltija Publishing». S. 1240–1246 [in Ukrainian].
5. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy shchodo posylennia vidpovidalnosti za maroderstvo : Zakon Ukrainy vid 3 bereznia 2022 roku № 2117-IX [On amendments to the Criminal Code of Ukraine regarding increased liability for looting: Law of Ukraine dated March 3, 2022 No. 2117-IX] (2022). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. № 32. S. 1691 [in Ukrainian].
6. Danylevska, Yu.O., & Danylevskyi, A.O. (2022). Shchodo vykorystannia voiennoho stanu yak kvalifikuiuchoi oznaky kryminalnykh pravoporushen proty vlasnosti [Regarding the use of martial law as a qualifying feature of criminal offenses against property]. *Zabezpechennia publichnoi bezpeky i poriadku v umovakh voiennoho stanu: materialy Vseukrainskoi nauково-praktychnoi konferentsii (m. Kropyvnytskyi, 1 lytnia 2022 roku)*. Donetskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav. Kropyvnytskyi. S. 115–118 [in Ukrainian].

7. Shpiliarevych, V. (2021). Okremi aspekty doslidzhennia bezposerednoho obiekta ta predmeta nezakonnoho zavolodinnia transportnym zasobom (st. 289 KK Ukrainy) [Separate aspects of the investigation of the direct object and subject of illegal possession of a vehicle (Article 289 of the Criminal Code of Ukraine)]. *Novitni kryminalno-pravovi doslidzhennia – 2021 : Almanakh naukovykh prats / za red. prof. Ye. L. Streltsova, prof. O. V. Kozachenka, PhD O. M. Musychenko*. Mykolaiv : MIP NU OIU, 2021. S. 145–151 [in Ukrainian].
8. Iemelienko, V.V. (2016). Kryminalna vidpovidalnist za nezakonne zavolodinnia transportnym zasobom [Criminal responsibility for illegal possession of a vehicle]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kharkiv. 20 s. [in Ukrainian].
9. Horshkov, D.V. (2009). Nezakonne zavolodinnia transportnymi zasobamy: kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannia [Illegal possession of vehicles: criminological characteristics and prevention]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kharkiv. 16 s. [in Ukrainian].
10. Pro peredachu, prymusove vidchuzhennia abo vyluchennia maina v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho chy nadzvychainoho stanu [On the transfer, forced alienation or confiscation of property under the conditions of the legal regime of martial law or a state of emergency]: *Zakon Ukrainy vid 17.05.2012 № 4765-VI* [in Ukrainian].
11. Rishennia Rivnenskoho miskoho sudu Rivnenskoï oblasti vid 26.05.2023 po spravi 569/14032/22 [Decision of the Rivne City Court of the Rivne Region dated May 26, 2023 in case 569/14032/22]. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from: <https://reiestr.court.gov.ua/Review/111433665> [in Ukrainian].
12. Dudorov, O.O., & Dudorova, K.B. (2020). Nezakonne zavolodinnia transportnym zasobom: problemy kvalifikatsii ta vdoskonalennia kryminalnoho zakonu [Illegal possession of a vehicle: problems of qualification and improvement of the criminal law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 2. S. 307–315 [in Ukrainian].
13. Stepanenko, V.V. (2022). Deiaki osoblyvosti korystuvannia transportnymi zasobamy u voiennyi chas [Some features of the use of vehicles in wartime]. *Bezpeka dorozhnoho rukhu v umovakh voiennoho stanu: materialy Vseukrainskoi naukovo– praktychnoi onlain-konferentsii (v avtorskii redaktsii)*, (m. Kryvyi Rih, 27 travnia 2022 roku). Kryvyi Rih. S. 119–122 [in Ukrainian].
14. Parasiuk, V.M. (2022). Poriadok ta pravovi pidstavy vyluchennia transportnykh zasobiv dlia viiskovykh potreb [Procedure and legal grounds for seizure of vehicles for military purposes]. *Bezpeka dorozhnoho rukhu v umovakh voiennoho stanu: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi onlain-konferentsii (v avtorskii redaktsii)*, (m. Kryvyi Rih, 27 travnia 2022 roku). Kryvyi Rih. S. 93–96 [in Ukrainian].
15. Kryminalne pravo Ukrainy: Zahalna chastyna [Criminal law of Ukraine: General part] (2018) : pidruchnyk / Ye. S. Nazymko, S. V. Losych, Yu. O. Danylevska ta in. / za zah. red. prof. V. M. Beschastnoho ta O. M. Dzhuzhy. Kyiv : VD «Dakor». 386 s. [in Ukrainian].